

LUMES E OMBRIES AL DÒ DE LA CRISA

Coprativa Val de Fascia, radunanza generèla

Tel padilion de Poza i era passa 480 i sozi (sun 1859 scric ite), che en sabeda passeda i à tout pèrta la radunanza generèla de la “Coprativa Val de Fascia”. L’tradizionèl “Pest Fascia”, ruà chest an a sia 18ejima edizion, chest an l’é stat profen a la sociazions “Mato Grosso” e “ Freinademez” che les é dò a sostegnir anchecondi neves progec tel Congo, più a visa a la fondazion “Mama Betty”. Chesta lia la é vegnuda metuda en esser per portèr inant l’lurier invià via da la sor laica de Ciampedel Betty Sommavilla che à passà i ultimes egn de sia vita a Kimbondo apede a Kinshasa, al ben di bec’ arbandonè.

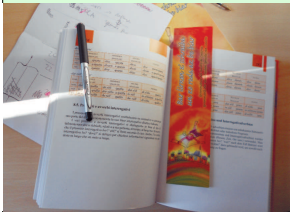
Ghest de onor de la radunanza de la Coprativa Val de Fascia l’é stat l’campion de ski Stefano Gross de Poza a chel che ge è vegnù dat un recognosciment per sia arjontes te la Copa del Mond. A Stefano la Coprativa jà l’an passà aea metù a la leta na piata te internet e chest an i l’ à volù sun paladina per gefer i complimenc. En cont de la litazions per la enceries sozieles confirmè l’é stat i conseeres Fausto Lorenz, Vincenzo Rasom e Norbert Bernard, e desché nef lità Alessandro Cincelli.

L’president Emilio Gross te sia paroles dantfora l’ à envià la comunanza a proveder te val a na moda, l’ à jontà, che i sciodi ruè te la casses posse vegnir envesti te la valèda. L’utol de la Coprativa Val de Fascia l’è stat dombrà de 176 mile euro, smendrà de trop a respet dei 570 mile del an passà. Ma la Coprativa enten jir inant sul troi, semper batù, de no smaorer i prieses ai sozi, de tegnir averta la picola boteighes e de tegnir dut l’personel che laora, che tel temp de sajon l’rua a la zifra 100 dependenc’. Per chel che verda i envestimenc l’ à recordà l’ smaorament de la boteiga discount e la restrutturazion de la senta de Soraga; dapodò sarà creà neva larga e posc per i auti te la boteiga maora de Sen Jan. L’diretor Luca Giongo l’ à recordà dapò la politica dei prieses rebassè, de la promozion ai sozi e del sostegn a sociazions sportive e culturèles de la valeda che l’ à arjont via per l’an 2011 la zifra de 383 mile euro. Va recordà che la Coprativa Val de Fascia a un bilanz de 23 milions e mez de euro e l’è la seconda maor azienda de Fascia.

m.d.

LADINO

A zung zo lirna un zo leba

Al Kulturinstitut di Lusema iniziano i nuovi corsi di Cimbri divisi in due livelli per chi vuole imparare o migliorare la conoscenza della nostra lingua e per chi desidera conseguire il patentino linguistico sempre più richiesto dalle istituzioni locali.

Di regln vodar gramatika

foto A. Zotti

ren az pi biar.

Ditza umbrómm? Umbrómm hèrta mearar dar Kamou vo Lusérn, dar Kulturinstitut, dar Dokumentazionszentrum un dar Toalkamou vodar Zimbar Hoachebene o, bartn vorsan in Lusérmar boda àvorsan zo giana z’ arbata pitt se, dar patenti vodar Zimbar zung.

Soin sa zboa djar boda di laüt gem abe disan esàme. Fin est iz gest di Provintz vo Tria bodanen hatt gimacht abegem, est anvetze bart soin dar Toalkamou vo Folgrait, Lavrou un Lusérn. Fin vor zait hattma gimakk abegem lai zboi stèplfn: dar B1 un dar C1; ditza hatt geböllt soin gimunt a gántzar destadar odar a sberar. Vo est vort soinda khennt gilekk zboa naïge livelli zo maga zornim asò azpe ummaz iz boróatet. In dise zboa djar mearar baz viartzekh laüt hãm givãnk disan pefèll un vor in esàme vo haür soin romài simunzbuatzekh disèllnen bodase soin ingischribet. Dar Kulturinstitut Lusérn bart helvan in laüt boda bölln abegem disan esàme pitt korse da in lãnt un atn internet insèllnen boda soin vort.

Di korse bartn soin zboa: an earstar un hoachar stèplf un hevan à in mitta boda khinnt, atz 22 von febràro un gian vür vor an mánat.

Bar soin da khlümmanarste mindarhait vodar provintz ma bar hãm an hauf sachandar bodanaz helvan zo lima ünsama zung; an earstn dar libar vo gramatika bo bar vennen alle di regln z’ schraiba un zo lesa. Vor da auz iz ‘z djar boda khintt barta khemmen auzgètt an börtarlibar vodar Zimbar zung; dar prodjèkt, àgiheft ‘z djar 2011, stèllt vür zo drukha auz an börtarlibar boda bart soin bichte vor bem ‘z barta schraim az pi biar nã in lestn regln vodar gramatika. Disar börtarlibar bart hãm drinn mearar baz 6000 börtar un bar soin gischribet zimbar – beles un beles – zimbar.

Allz ditza iz bichte übarallaz vor di djungeng boda mochan àhevan z’ arbata un vor di èltarn boda bölln limen eppaz mearar vo soinar zung.

In alle dise prodjèkte soinda nètt khennt vorgèsst di gántz khlummane khindar o. Vor se izta khennt augilekk von Kamou un von Kulturinstitut dar khindargart “Khlummane Lustege Tritt”: von 15 von setembre vort dar asilo hatt an naïng servitzio vor di khindar von drai mánat afti drai djar un in disan khindar khinntn zuargiredet az pi biar. Vor disèllnen mearar groaz izta dar Prodjèkt “Limn da Zimbar Zung un da Zimbar Kultur in di schual elementari un mèdie vo Folgrait-Lavrou un Lusérn” boda hãm ingeschribet khindar boda lem atz Lusérn.

Allz ditza machtaz vorstian ke, ànka azpar soin bintsche, da ünsar zung in no lente un bart übarlem in di ünsar djungeng.

Andrea Zotti

CIMBRO

di Nadia Moltreer

Un'allegra e simpatica filastrocca vuole predisporci a vivere con spensieratezza e divertimento questi ultimi giorni di un carnevale che, con la sua magia, ogni anno ammalia grandi e piccini. Tutti sono attesi domenica 19 febbraio a Fierozzo per il carnevale in piazza con i pompieri, e martedì 21 a Palù per il tradizionale appuntamento con i Bètsche. E quest'anno una piacevole novità: sabato 18 dal primo pomeriggio si festeggerà il carnevale anche a Kamauz!

En an plitz a jor ist schoa’ vergòngen ont ber sai’ bider do za vaiern de leistn ta vosnòcht.

De vosnòcht kimmpt gabòrtn iherhaupt van kinder ober ver de groasn aa de doin sai’ lustega ta ont asou sai’ kemmen organisart mearer trèffen ver za vinnen se zòmm, unterhòltn se ont probiam za lòng, almen ver an moment, van a sait òlla de kummern va òll to.

Men vònk u’ en Oachlait, anau as de Kamauvrunt, bou de vraischòft A.V.A.R.K hòt organisart, en sònta as de 18 van hourneng a makeronada ont an lustegen nomitto ver de lait van dorf ont va auset aa.

Va um zboa nomitto ont ver en gòzn mol mut men se vinnen en nai’ festplòtz, semm glaim en de kirch ver za vaiern de vosnòcht.

Men bòrtet de kinder -ont de greasern aa-, u’galeikt en maskera ont paroaet za hupfen, spìln, lòchen ont tònzn. Ver òlla an quatn piatt pasta, eppes za trinken ont a quata meglechket ver za vertraim se a ker zait òlla zòmm.

En to derno, en sunta, en Vlarotz ist kirchta: turch de mess, a viartl vour zeichena, s kimmpt pfaiert der haile Valentin ont en an iats haus, abia as verlònkrt der prauch, miast men turt kochen.

Haier s ist voastsunta aa ont asou, abia òll jor, za mitto de vraibellega pompiarn van dorf tea’ innlonen òlla ka de makeronada semm en sai’ sitz. S sai’ schoa’ mearer jarder as s kimmpt organisart s doi fest as s ist an bichtegen moment ver òlla de lait van dorf ont iherhaupt ver de kinder as de sai’ òlbe luste ont runt vroa. Ver en nomitto dora sai’ kemmen paroaet mearer spìln ver groasa ont kinder

MÒCHENO

S sai’ schoa’ do de leistn ta va vosnòcht

la filastrocca

VER ÒLLA DE LAIT IST IAZ VOSNÒCHTZAIT!

A vòrt de vosnòcht ist gaben maskere ont komèdia um òlla de ben, en òlla de haìser singen ont tònzn finz as der mol ist virpai van gòzn. En stilletn va der nòcht, derbail as òlls tuat schbaing unter en de balketer hòt men gaheart gaing, s sai’ de koskrittn as kan diarnen sai’ gòngen ont an quatn kafè hom se verlongen. Iaz de sòchen sai’ nea’ mer asou, ober eppes bècksln mechet ber nou. Maskere abia a vòrt haìt hòt s prope nèt bavai ber sai’ za vaul za kemmen araus van pett! Òlta ont junga schelletn se gabantn ont gea’ um en lònt pet a lusteges tea’, bavai za sechen sa baret s prope schea’ aa benns s ist kòlt ont geat bint ont schnea’. De vosnòcht kan ins òndra vònk u’ boltten vria ober de koskrittn belletn as de schellt se riven nia. Ber hearn sa pet a stòrcha stimm singen bavai a schea’s diarmdl belln se se vinnen, de sai’ stolz pet en sai’ krònz derbail as zòmm mòchen se an tònzn ont de bòrtn de zait as geat virpai ver za schaug bos as de trokt en va nai! De kinder aa bòrtn de vosnòcht pet vrait de sechen nèt de stunn as kimmpt de sèll zait! En voastsunta kan pompiarn tea’ se se vinnen, òlla schea’ u’galeikt ver za lòng se nèt kennen: an gòzn to tea’ se hupfen ausbende ont iherinn asou zobenz gea’ se hoa’m prope zavrin! En vòschnto dora vinnt men se òlla en Palai ont en an moment de vosnòcht ist virpai!!

Massimo van Barbalier

ont der Luca bart quat unterhòltn òlla pet de sai’ gaig.

En Vlarotz bart men tònzn aa en sònta zobenz, pet en Aldo ont de sai’ gaig, ont en leist to vòsnòcht bider pet en Luca.

En vòschnto dora, abia òll jor, sai’ ber òlla inngalont en Palai ver za schaug haier aa de Bètsche.

Pet en Bètscho, de Bètscha, der Oiertroger, de koskrittn ont de musikantr nou a vòrt lept der doi oa’ zegen ont ausòndern vurm za vaiern de vòsnòcht: an òltn

prauch envire trong a jor no en ònder pet rèchtn stolz, an prauch as leart ens za vaiern pet lust ober a’ne za vèrgèssn de ingem burzn.

De sunn as geat ano ont der vòschn as verprennt lòng verstea’ en òlla as men hòt nou lai bea’ne stunn ver za lòchen ont tònzn bavai en kurza zait heift u’ de Vòst. Ont alura der innlon ist der doi: s ist iaz de vòsnòchtzait, tea’ber sa vaiern vour as de ist virpai!

foto Arkif BKI